

Big Hug in London

Mijn vader overlijdt na een vreselijk ziekbed in mei 2000. Yurre gaat mee naar de crematie en Jacqueline heeft getracht hem duidelijk te maken dat dit voor mij een groot verlies is en dat hij lief voor mij moet zijn. Yurre is nooit zo dol geweest op zijn opa, op wie hij zo erg lijkt, en zegt: 'Ik ben blij dat oma niet dood is.' Na mijn toespraak op de crematie loop ik weer naar mijn plaats naast Yurre, die onmiddellijk zijn arm om mij heen slaat en zijn hoofd op mijn schouder legt. Ik ben veel door hem omhelsd de afgelopen dagen, hij heeft de woorden van Jacqueline ter harte genomen. Ook al troost hij in opdracht en niet spontaan, een kniesoor die daar bij een autist op let. Hij laat zien dat hij best lief voor mij wil zijn ook al was hij daar zelf nooit opgekomen. Wel is opvallend dat de knuffels abrupt stoppen de dag na de crematie. Yurre beschouwt zijn missie als volbracht en ook als hij mij nog weleens ziet huilen, reageert hij nauwelijks, in tegenstelling tot Lotte die wel op het idee komt haar moeder te knuffelen.

Ik besluit een deel van de erfenis in de geest van mijn vader te besteden en ga met Yurre op vakantie. We gaan in december vier dagen naar Londen. Ik ben al diverse malen in Londen geweest, dus ik kan hem aardig voorbereiden. Hij weet van tevoren welke plaatsen we zullen bezoeken (natuurlijk een museum met dino's) en dat hij in het vliegtuig het eten niet hoeft te eten als hij het niet lust. Natuurlijk kom je desondanks in onverwachte situaties. Zo blijkt er in het vliegtuig alleen nog maar drinken met prik te zijn tegen de tijd dat wij bediend worden. Ik houd mijn adem in, vooral omdat Yurre erge dorst heeft. 'Ik denk dat ik het maar moet proberen', zegt hij heel beteuterd maar ook verrassend flexibel, en hij probeert sinas. 'Ik weet nog niet wat ik vind', zegt hij na de eerste slok. 'Het is vooral raar die prik.' Gelukkig, hij wordt niet boos. 'Mmm', zegt hij na slok twee. 'Nou, echt lekker vind ik het niet, maar ja, het lest de dorst nietwaar?' Na deze eerste twee bevindingen zal hij nog een tijdje doorpraten over hoe hij het drinken van een koolzuurhoudende drank ervaart en zo wordt het allemaal keurig verwerkt. Op de terugweg zal hij meteen een stewardess aanschieten om te zeggen dat het niet echt geeft als ze alleen maar prik hebben.

In het vliegtuig leest Yurre het *Guinness Book of Records* en vertelt mij bij welke vliegcrash de meeste mensen zijn omgekomen. Ik vraag hem of hij bang is, maar dat is het niet, het is gewoon een interessant gegeven. 'Overigens mama,' zegt mijn tienjarige, 'met dit vliegtuig komen we nooit in het *Guinness Book*, ook al gaan we allemaal dood.' 'Nou, laat dat neerstorten dan maar zitten', zeg ik en we moeten allebei lachen. Ik bof met mijn autist, want deze begrijpt gelukkig grapjes! Zodra we in Engeland zijn, besluit Yurre dat we alleen nog maar Engels gaan praten. Ik ben ontroerd door deze aankondiging en ben benieuwd hoe lang hij dit vol zal houden. Als we tweeënehalf uur later in ons hotel zijn, hebben we onafgebroken in het Engels gepraat.

Ik weet hoe belangrijk het is dat de eerste indrukken van Londen goed zijn, want dan mag er ook weer eens wat tegenvallen. Als we beginnen met een tegenvaller, vindt hij dagenlang niets meer leuk. Ik begin ook niet met het dinomuseum, want dan heb ik meteen al mijn kruit verschoten. Ik ben bang dat hij daarna nergens anders meer heen wil. Het dinomuseum staat dus gepland op dag drie.

We gaan de eerste dag naar Trafalgar Square, want ik denk dat Yurre, die dol is op kerstbomen, de megaboom die daar staat wel het einde zal vinden. Maar voor de boom goed en wel tot hem doordringt, heeft hij iets heel anders gezien. De duiven van Trafalgar Square! Ze vliegen er bij honderden rond en je kunt ze voeren. Na een uur staan we er nog. Er staat een flinke wind, er ligt sneeuw en ik heb het koud. Yurre daarentegen is hier niet weg te branden. 'Kijk toch eens naar de schubben op hun poten. Je kunt wel zien dat vogels van dino's afstammen! Prachtig hè, mam?', zegt hij en streelt de poten van een duif die op hem is neergestreken. Met de beste wil van de wereld kan ik geen schoonheid zien in een duivenpoot, integendeel, ik vind ze zelfs eng, maar ik zie een hoop moois in het gezicht van mijn zoon. Ik geniet van de tederheid waarmee hij duiven aait, tegen ze praat en ze voert en ik vind zijn lach van oor tot oor prachtig. Hij schatert het uit als ik me rot schrik als een duif op mijn hoofd landt. Als ik het echt niet meer uithoud van de kou, gaan we naar het hotel. De eerste dag Londen zit er al weer op en is een succes geweest. 'Gaan we morgen weer naar dat plein?', vraagt Yurre gretig. 'Natuurlijk,' zeg ik, 'maar niet langer dan een uur.' Dat stemt hem tevreden. 'Heb je die enorme kerstboom nou eigenlijk gezien?', vraag ik. 'Waar?', vraagt hij.

Ik prijs mezelf dat ik pindakaas en kwinkslag heb meegenomen, zodat Yurre naast zijn gezonde boterham een vertrouwde snoepboterham heeft. Het ontbijt verloopt daardoor zonder problemen.

Waar ik niet op voorbereid was, is dat Yurre doodsbang is voor de deuren van de metro. Stel je voor dat we ertussen komen te zitten. Niets stelt hem gerust. Soms slaat hij van achter twee armen om me heen als we in- of uitstappen. Zodra ik hem even loslaat, begint hij op hoge toon te gillen en wordt boos. 'Ik zit hier helemaal in het buitenland en jij laat mij bijna verongelukken', draaft hij door op het perron. 'Lieverd, kijk toch eens, de deuren gaan nu pas dicht', zeg ik. 'Jij weet toch ook niet van tevoren hoe lang ze precies openblijven?' 'Nee, maar de machinist kan alles zien en die doet ze pas dicht als niemand niet meer in- of uitstapt', zeg ik triomfantelijk, want nu moet ik hem toch gerustgesteld hebben. 'Zo'n man kan ook een fout maken. Al dat soort ongelukken komen door menselijke fouten', zegt hij, nog even ongerust. Het maakt niet uit wat ik zeg of doe. Die deuren zijn eng en gevaarlijk en dat blijven ze.

De emoties lopen dan ook hoog op als ik op een ochtend gehaast tussen de metrodeuren spring, terwijl de pieper al gaat. Zo houd ik ze voor hem open, want we hebben haast, omdat we een plaats hebben geboekt op een tocht met The Frog. Als

ik hijgend zeg: 'Gelukkig, dat hebben we gehaald', valt hij vreselijk tegen me uit. 'Ben je helemaal gek geworden?', schreeuwt hij tegen me en trillend van verontwaardiging begint hij me het bordje voor te lezen: 'Obstructing the doors may be...' en het eindigt met '... a 60 pounds' fine'. Hij leest me de les alsof ik een klein kind ben. Hoewel ik me realiseer hoe bang hij is geweest, geneer ik me rot tussen de forenzende Engelsen, die doen alsof er niets aan de hand is.

'Rustig maar', zeg ik, tevergeefs trachtend de boel te sussen. 'We hadden wel een ongeluk kunnen krijgen', ratelt hij door en ik weet dat ik hem eigenlijk gewoon moet laten uitrazen, maar weten en doen zijn twee verschillende dingen. 'Yur, het was niet erg gevaarlijk. Als we een boete gekregen hadden, had ik die gewoon betaald.' Dit brengt hem opnieuw tot razernij. 'Als jij niet weet hoe je 60 pond goed kunt besteden, geef het dan maar aan mij.' Ik zit zijn woede nu maar uit en mompel af en toe 'Yurre, toe', en 'Stil nou maar, alles is nu goed', en op een gegeven moment is dat het ook.

Als we bij onze bestemming aankomen, blijkt The Frog zojuist kapot te zijn gegaan. 'Nou was alles nog voor niets', valt Yurre weer even uit. Maar goed, de metro hebben we weer overleefd. Het valt me zwaar om na al het nutteloze gehaast en Yurres explosie zijn autistisch brein weer op te peppen tot een aanvaarding van een verandering in het programma.

The Dungeon, de griezelkelders van Londen, blijkt een goede keuze. Voor Yurre, die op dit punt een en al nuchterheid is, valt hier niets te griezelen, maar grappig vindt hij het wel om alle oude martelwerktuigen te bekijken. Van de lugubere sfeer, die menig kind onder de jas van zijn ouders doet kruipen, pikt hij niets op. 'Mensen zijn wreed, mama', zegt hij zonder zich hier somber over te voelen. 'Dieren doden alleen uit noodzaak, maar mensen ook uit plezier. Wij zijn echt de intelligentste, maar ook de slechtste diersoort.' Ik ben het roerend met hem eens en merk dat ik me aanmerkelijk minder op mijn gemak voel op deze plek dan hij.

Als we door een fantastische gids worden meegevoerd langs de sterfplekken van de slachtoffers van Jack the Ripper, gil ik tot Yurres verbijstering bij elk onverwacht geluid: 'Mama, hou toch eens op. Je weet toch dat het allemaal nep is. Je bent toch geen kind.' 'Ik vind dit eng. Jij vindt metrodeuren eng', zeg ik gepikeerd. 'Metrodeuren zijn echt. Jack the Ripper is al lang dood', zegt hij koeltjes. Breng daar maar eens wat tegenin. Yurre leeft toe naar ons laatste uitje, het Natural History Museum.

We gaan een enorme collectie dinoskeletten bekijken. Ik had me erop ingesteld dat we hier uren en uren zouden rondslechteren, maar binnen een uur heeft Yurre alles – zij het zeer enthousiast – bekeken. In tegenstelling tot op andere plekken, leest hij geen enkele toelichting: 'er staat toch niets op wat ik niet al weet.'

Ik bedenk dat we nu mooi ook wel even een kleine fototentoonstelling kunnen bekijken die mij interesseert. Maar dat had ik niet aangekondigd en Yurre is niet in staat zich voor te stellen dat het aardig is even een halfuur te doen wat ik leuk vind. Ik houd dapper vol, maar het lukt hem goed om mijn plezier

te vergallen door mij elke vijf minuten te vertellen: 'Ik vind hier niets aan. Gaan we nu weg?' Het is de vraag of hij echt bewust bezig is mij te pesten of dat hij alleen maar uit zijn doen is vanwege deze aanvulling op het programma. Maar ik ben er toch ook nog, denk ik, en dat is niet de eerste keer sinds ik autistische kinderen heb.

Wat namokkend zoeken we in dit enorme museum naar iets wat hem vermoedelijk wel interesseert: de geologische afdeling. Voor mij is dit ook zeker geen offer en op deze plek lopen we uren rond. De absolute topper is de nabootsing van een aardbeving in een supermarkt in het Japanse Kobe. Wel twintig keer laat Yurre zich heen en weer schudden op de golvende vloer en kijkt hoe de producten in de schappen trillen. Na drie keer aardgebeefd te hebben, houd ik het voor gezien en ga de bordjes bij alle natuurverschijnselen lezen. Daar is nu tijd voor want Yurre liep die telkens voorbij, want 'dat weet ik allemaal al van *Discovery* en *National Geographic*.' Een enkele keer vroeg ik hem: 'Wat is dit dan?', om vervolgens op het bordje te lezen dat zijn antwoord klopte.

Na afloop gaan we voor de laatste keer naar Trafalgar Square, waar ik me opmaak voor een laatste uur rillen. Tijdens zijn onderonsjes met de duiven slaat Yurre opeens zijn armen om me heen, begraaft zijn hoofd in mijn hals en blijft zo staan. Overrompeld knuffel ik terug zonder echt respons te krijgen. Het is echt zo'n autistische omhelzing van hem. Hij buigt naar me voorover, zodat onze onderlijven en benen elkaar niet raken. De omhelzing houdt maar niet op. 'Is er iets, lieverd?' fluister ik. 'Nee', fluistert hij terug en aait met zijn neus over mijn wang. Ik zie dat mensen zich af en toe naar ons omdraaien, maar wat kan mij dat schelen! Mijn zoon omhelst mij! 'Yur, je bent toch niet aan het huilen?' 'Nee.' 'Maar is alles wel goed?', informeer ik ongerust. 'Mam, je moet niet telkens vragen wat er is. Ik sta gewoon van je te houden.' Tranen van ontroering springen in mijn ogen. 'Ik voelde het opeens en het duurt allemaal heel lang, geloof ik', voegt hij er nauwkeurig aan toe. En opeens laat hij me los, kijkt me geen seconde aan en heeft alweer een duif op zijn arm. De duiven en de bedelaars van Londen ('Arme mensen moet je altijd wat geven, mam, dat zeg je zelf telkens') kosten me in vier dagen bijna zestig gulden.

De volgende dag zitten we weer een uurtje in de wolken en Yurre drinkt weer prik, want 'ik kan maar beter wennen aan dat gevoel'. Dan vraagt hij: 'Vliegen we al boven Nederland?' 'Ik denk van wel', antwoord ik dommig, me niet snel genoeg realiserend dat dat meestal leidt tot de volgende vraag: 'Denk je het of weet je het?' 'Ik weet het', lieg ik om bestwil. 'Dan kunnen we nu weer de hele tijd Nederlands praten', zegt hij, en sluit daarmee het hoofdstuk Londen af.